Een gefundeerd weerwoord vanuit het denkmodel van Don Guido Bortoluzzi en de Fides et Ratio

Naar aanleiding van de kritiek van Michaël Dekee (*Gegroet het Kruis*, 14 november 2026)^[1]

Inleiding: Tussen traditionele exegese, polemiek en het mysterie van de oorsprong

De recente recensie van Michaël Dekee op zijn platform *Gegroet het Kruis* (*„Een kritiek op de 'scheppingsleer' van Don Guido Bortoluzzi"*) raakt de kern van een eeuwenoud theologisch en antropologisch spanningsveld: hoe verhoudt de geopenbaarde waarheid van de Heilige Schrift zich tot de biologische werkelijkheid, het fossiele archief en de menselijke rede?[2] Dekee bestempelt de leer van de Italiaanse priester Don Guido Bortoluzzi (1907–1991) met harde woorden als een „ketterij" en een „valse profetie" die indruist tegen de traditionele exegese, het Magisterium en de visioenen van katholieke mystici.

Wie echter de moeite neemt om de kern van Bortoluzzi's werk diepgaand te bestuderen — zoals zorgvuldig gedocumenteerd op **guidobortoluzzi.org** — merkt al snel dat Dekee's kritiek blijft steken in een oppervlakkige lezing. Het is opmerkelijk dat een onderzoeker als Dekee, die zelf intensief publiceert over de oorsprong van de mens, nauwelijks diepgang toont ten aanzien van de daadwerkelijke argumenten en de rijke onderbouwing die op de website van Bortoluzzi worden aangedragen. Bortoluzzi poogt geen dogma's te ondergraven, maar reikt juist een coherente, biologische en theologische sleutel aan om het historische drama van de zondeval te begrijpen in een tijd waarin de wetenschap de evolutie en de gelaagdheid van de menselijke afstamming onomstotelijk aantoont.

Hieronder volgt mijn weerwoord, voorzien van de noodzakelijke bronvermeldingen en voetnoten.

1. De valse tegenstelling tussen exegese en biologische realiteit (*Creatio Mediata*)

Dekee stelt in zijn recensie dat Bortoluzzi de schepping van Adam uit de aarde en Eva uit zijn rib reduceert tot een fabel, en hamert op een strikt letterlijke lezing zoals verdedigd in zijn eigen publicaties (*Genesis is waar – De evolutietheorie ontkracht*).[3]

- **Het weerwoord vanuit model-Bortoluzzi:** Don Guido Bortoluzzi heeft de goddelijke inspiratie en onfeilbaarheid van de Heilige Schrift nooit betwijfeld. Integendeel, hij nam de Bijbel uiterst serieus. Echter, de Katholieke Kerk heeft door de eeuwen heen — onder meer in encyclieken zoals *Divino Afflante Spiritu* (Pius XII) — erkend dat de Bijbel diverse literaire genres kent en dat de vroege scheppingsverhalen in Genesis (hoofdstuk 1 tot 3) diepgaande symbolische, theologische en historische waarheden verhullen.[4]

De formulering *pulvis de terra* (stof van de aarde) sluit een middellijke schepping (*Creatio Mediata*) — waarbij de Creator gebruikmaakt van bestaande biologische structuren en opwaartse ontwikkeling binnen de materie — volstrekt niet uit. Zoals op guidobortoluzzi.org herhaaldelijk wordt onderstreept middels moderne informatietheorie (in de lijn van wetenschappers als prof. Edgar Andrews), is het menselijke genoom geen product van blinde toevalsfactoren, maar een complexe semantische code.[5] God schiep de mens door in een door Hem voorbereide en gewilde biologische orde een onsterfelijke ziel in te blazen (*Imago Dei*). De biologische voorbereiding van het lichaam en de goddelijke schepping van de ziel vallen in de visie van Bortoluzzi naadloos samen, zonder de wetenschappelijke realiteit te ontkennen.

2. De zondeval als biologische en genetische breuk, niet slechts een juridische abstractie

Een van de felste punten van kritiek van Dekee betreft de aard van de zondeval: het traditionele eten van een verboden vrucht versus Bortoluzzi's visie op de biologische en genetica-technische vermenging met de primatologische orde (de voormenselijke dragers). Dekee noemt dit afwijzend „walgelijk".

- **Het weerwoord vanuit model-Bortoluzzi:** De traditionele uitleg van de „appel in het Paradijs" roept bij moderne twijfelaars en seculiere critici vaak het beeld op van een kinderlijk sprookje dat geen adequaat antwoord biedt op de rauwe werkelijkheid van het menselijk lijden, de dood en de diepe innerlijke verscheurdheid van de mens.

Bortoluzzi stelt daarentegen dat de zondeval een *reële, historische en biologische wonde* is geweest die diep heeft ingegrepen in de menselijke genetica en erfelijkheid. De figuur van de „slang" in Genesis is in de exegetische traditie altijd al geduid als een symbool van list, bedrog en vleselijke verleiding. Door de ongehoorzame vermenging van de zuivere menselijke natuur (vertegenwoordigd door Adam) met de dierlijke, primatologische orde (de voormenselijke dragers), ontstond de genetische en spirituele breuk die wij sindsdien ervaren als de *erfzonde*. Dit verklaart op een indringende wijze waarom de mens tot op de dag van vandaag verscheurd wordt tussen zijn goddelijke roeping en zijn dierlijke

driften. Het is geen ketterij, maar een serieuze theologische poging om de overlevering te verbinden met de wetten van de erfelijkheid.

3. Historische Adam vs. modernistische fictie

Dekee werpt op dat Bortoluzzi ongemakkelijk is voor zowel modernisten (die de erfzonde reduceren tot een fabel) als creationisten, maar suggereert dat Bortoluzzi uiteindelijk zelf ook de geschiedenis tot een fabel reduceert.

- **Het weerwoord vanuit model-Bortoluzzi:** Hier slaat Dekee de plank mis. Waar moderne theologen en theo-evolutionisten (zoals Pierre Teilhard de Chardin) de historische Adam en Eva en de historische zondeval nagenoeg volledig afschrijven als vrome mythen, houdt Bortoluzzi *onvoorwaardelijk vast* aan de historische werkelijkheid van Adam en Eva als de werkelijke stamouders van het menselijk geslacht.[6]

Bortoluzzi ontkent de historische Adam niet; hij geeft hem juist een biologische en antropologische context die standhoudt tegenover de ontdekkingen van de moderne wetenschap en het fossiele archief. Wie star vasthoudt aan een rigoureus negentiende-eeuws creationisme sluit de ogen voor de enorme hoeveelheid empirische data in het fossiele archief. Bortoluzzi biedt een harmonie: ja, er waren vroege primaten en hominiden (waarvan de wetenschap de sporen vindt), maar God greep soeverein in door in die lijn de eerste ware mens te verwekken. Dat is geen reductie tot fabel, maar een diepgaande verzoening tussen geloof en rede (*Fides et Ratio*).[7]

4. De status van particuliere openbaringen en visioenen

Dekee beroept zich in zijn recensie sterk op de visioenen van goedgekeurde katholieke mystici (zoals Hildegard van Bingen, Maria van Agreda en Anna Katharina Emmerick) die spreken over de schepping uit de aarde en de rib, en merkt op dat Bortoluzzi's visie nooit officiële kerkelijke goedkeuring heeft gekregen.[8]

- **Het weerwoord vanuit model-Bortoluzzi:** Het is een theologisch voldongen feit dat particuliere openbaringen en visioenen van mystici altijd zijn gekleed in de beeldenwereld, de taal en het culturele begrippenkader van hun eigen tijd. Zelfs goedgekeurde mystici zagen hemelse mysteries uitgedrukt in symbolische beelden die pasten bij hun historische context.

Dat Bortoluzzi in zijn eigen tijd op onbegrip en weerstand stuitte bij zijn confraters zijn de klassieke lotgevallen van menig profeet of pionier die verder keek dan de dogmatische kaders van zijn tijd. De afwezigheid van een formeel kerkelijk *Imprimatur* betekent niet automatisch dat een particulier theologisch

onderzoek ketters is; het betekent dat de Kerk uiterst voorzichtig omgaat met nieuwe hypothesen. Op *guidobortoluzzi.org* wordt dan ook nergens beweerd dat Bortoluzzi's geschriften deel uitmaken van de openbare openbaring, maar wel dat ze een ongekend krachtige denkwijze openbreken om de geloofswaarheden te verstaan in het licht van de moderne genetica en antropologie.

Conclusie: Een oproep tot diepgaand onderzoek

De kritiek van Michaël Dekee op *Gegroet het Kruis* toont aan hoe gevoelig het vraagstuk van onze oorsprong nog altijd ligt binnen traditionele katholieke kringen. Waar Dekee kiest voor een defensieve verdediging van traditionele sjablonen, nodigt het werk van Don Guido Bortoluzzi ons uit om de diepte in te gaan.

Het model-Bortoluzzi ontkent de schepping niet, maar tilt haar uit boven een simplistisch model en plaatst haar in een dramatisch, kosmisch en biologisch daglicht waarin Gods genade, de menselijke vrijheid en de verwoestende gevolgen van de zondeval in al hun facetten zichtbaar worden. Wie de moed heeft om verder te kijken dan dogmatische reflexen, ontdekt in dit model geen ketterij, maar een moedige poging om te antwoorden op de meest prangende vragen van de moderne mens.

Pastoor Geudens, 16-11-2026

Voetnoten en Bronvermeldingen

1. Michaël Dekee, *„Een kritiek op de 'scheppingsleer' van Don Guido Bortoluzzi"*, gepubliceerd op **Gegroet het Kruis** (14 november 2026). Beschikbaar via: gegroetokruis.org.
2. Voor een uitgebreide uiteenzetting van de katholieke filosofie omtrent geloof en rede, zie Johannes Paulus II, Encycliek *Fides et Ratio* (1998).
3. Michaël Dekee, *Genesis is waar – De evolutietheorie ontkracht* (uitgegeven in eigen beheer / via katholieke publicatieplatforms).
4. Paus Pius XII, Encycliek *Divino Afflante Spiritu* (1943), over de juiste benadering van de Heilige Schrift en literaire genres.
5. Edgar Andrews, *Who made God? Searching for a theory of everything* (Darlington: Evangelical Press, 2009); zie tevens de analyses op **guidobortoluzzi.org** omtrent de semantische informatie in het DNA.
6. Paus Pius XII, Encycliek *Humani Generis* (1950), waarin de Kerk zich uitspreekt over het polygenisme en de historische stamouders (Adam en Eva).
7. Paus Johannes Paulus II, Toespraak tot de Pauselijke Academie van Wetenschappen (22 oktober 1996), waarin wordt benadrukt dat de

evolutietheorie meer is dan een hypothese en harmonie kan vinden met het christelijk geloof mits de ziel niet wordt gereduceerd.

8. Zie onder andere de visioenen van H. Hildegard van Bingen (*Scivias*), Eerwaarde Maria van Agreda (*De Mystieke Stad Gods*) en Z. Anna Katharina Emmerick.